โครงการสนองพระราชดำริ

โครงการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในยามวิกฤติ

"...ปัจจุบันสภาวะแวดล้อมมีความแปรปรวน เกิดภัยธรรมชาติขึ้นบ่อยครั้ง สร้างความเสียหายให้กับผลผลิตและชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร ดังนั้น เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) และเสริมสร้างการพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ศูนย์ศึกษาฯ ทุกแห่งจึงควรพิจารณาจัดทำแหล่งปลูกและเก็บสำรองเมล็ดพันธุ์ อาทิ เมล็ดพันธุ์ข้าว เมล็ดพันธุ์ถั่ว/ธัญพืชต่างๆ และเมล็ดพันธุ์ผัก เป็นต้น เพื่อสำรองพันธุ์พืชให้แก่เกษตรกรในยามวิกฤต..."

พระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
วันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2556

การผลิต

ผลการผลิตระหว่างปี 2556-2563

รายการ	ผลผลิต (ก.ก.)		ผลิตรวม
	ปี 2554-2562	ปี 2563	(ก.ก.)
พืชผัก			
- แตงกวา	0.66	-	0.66
- บวบเหลี่ยม	25.90	-	25.90
- พริกหยวก	8.53	4	12.53
- ถั่วฝักยาว	77.40	1	78.40
- ถั่วพู	83.60	32.70	116.3
- น้ำเต้าคอขวด	32.10	-	32.10
- พริกชี	9.18	2	11.18
- กระเจี๊ยบเขียว	88.40	20	108.40
- มะเขือเปราะ	7.29	5.60	12.89
- ฟักแฟง	2.25	1.80	4.05
พืชไร่			
- ข้าวโพดหวาน	185	-	185
- ถั่วทั่ง	470.30	13	483.30
- มันขี้หนู	1,464	162	1,626
ข้าว			
- ข้าวพันธุ์จีบูกันดัง 5	8,662	1,020	9,682
- ข้าวหอมกระดังงา 59	4,305	1,100	5,405

การเก็บรักษา

การทดสอบความงอก > 60%

การบรรจุเมล็ดพันธุ์ในภาชนะปิด

การเก็บรักษาในห้องเย็น

การแจกจ่าย

ผลการแจกจ่ายระหว่างปี 2556-2563

รายการ	แจกจ่าย (ก.ก.)	เมล็ดพันธุ์คงเหลือ (ก.ก.)	เกษตรกรที่ได้รับ (ราย)
พืชผัก			
- แตงกวา	0.66	0.00	45
- บวบเหลี่ยม	25.90	0.00	44
- พริกหยวก	7.76	4.77	1,131
- ถั่วฝักยาว	70.26	2.64**	297
- ถั่วพู	69.36	46.94	1,230
- น้ำเต้าคอขวด	30.57	1.53	308
- พริกชี	8.68	2.49***	1,026
- กระเจี๊ยบเขียว	106.36	2.04	843
- มะเขือเปราะ	7.59	5.30	1,339
- ฟักแฟง	1.94	2.11	109
พืชไร่			
- ข้าวโพดหวาน	183.00	0.00**	102
- ถั่วทั่ง	470.79	12.51	71
- มันขี้หนู	1,626.00	0.00	168
ข้าว			
- ข้าวพันธุ์จีบูกันดัง 5	6,015	2,915***	242
- ข้าวหอมกระดังงา 59	2,693	1,549*	219

การแจกจ่ายเมล็ดพันธุ์ปี 2563

รายการ	เกษตรกรประสบภัยพิบัติ (ของ)	เกษตรกรช่วงภัยโควิด-19 (ของ)	เกษตรกรทั่วไป (ของ) *
พืชผัก			
พริกหยวก	700	1,230	14
มะเขือเปราะ	500	823	91
กระเจี๊ยบเขียว	150	1,379	63
ถั่วพู	150	840	140
พริกชี	1,000	1,311	57
ฟักแฟง		28	2
น้ำเต้า		44	2
ถั่วฝักยาว		40	3
พืชไร่			
ถั่วทั่ง			102
มันขี้หนู			162
ข้าว			
พันธุ์จีบูกันดัง 5		110	25
พันธุ์หอมกระดังงา 59		90	98
รวม	2,500	5,695	759

การนับสนุนเมล็ดพันธุ์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร (ราย) ปี 2556-2563

ปี	เมล็ดพันธุ์พืชผัก	พืชไร่	ข้าว
2556	-	57	-
2557	-	61	-
2558	103	56	-
2559	112	59	73
2560	102	20	151
2561	1,259	-	2
2562	1,090	41	230
2563	3,706	47	5
รวม	6,372	341	461

หมายเหตุ : * ปี 2560 คืนชั่วเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมกระดังงา หมดอายุ จำนวน 1,163 กก.(สิ้นเดือนจำหน่าย)
** ปี 2561 คืนชั่วเมล็ดพันธุ์ถั่วฝักยาว จำนวน 7.62 กก. และเมล็ดพันธุ์ถั่วเขียวหวาน จำนวน 2 กก. เนื่องจากหมดอายุ
*** ปี 2563 คืนชั่วเมล็ดพันธุ์ถั่วพู/กั่นดัง5 หมดอายุ จำนวน 732 กก.(สิ้นเดือนจำหน่าย) และเมล็ดพันธุ์พริกชี จำนวน 0.08 กก.

การแจกจ่ายช่วงภัยพิบัติ

ให้กับเกษตรกรที่ประสบภุทกภัยในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี 26 พฤศจิกายน 2562

เกษตรกรพื้นที่ขยายผล 925 ราย

- **หมู่บ้านรอบศูนย์** จำนวน 241 ราย
- **ศูนย์สาขา** จำนวน 157 ราย
- **พื้นที่ที่มีพระราชดำริให้ดำเนินการ** จำนวน 527 ราย

เจ้าหน้าที่ ศพท. 58 ราย

หมายเหตุ : * การบริหารจัดการเมล็ดพันธุ์ เมล็ดพันธุ์มีอายุการเก็บรักษา 2 ปี หากปีใดไม่มีเพาะการมีวิกฤต จะมีการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์นี้ให้กับโรงเรียนในโครงการเพื่อเพาะการกลางวัน เกษตรกรในพื้นที่ขยายผลของศูนย์ศึกษาฯ และเกษตรกรทั่วไปที่มีความต้องการเมล็ดพันธุ์

การติดตาม

การติดตามผลการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ของเกษตรกรที่ได้รับ ปี 2562 โดยสุ่มเก็บข้อมูล จำนวน 231 ราย

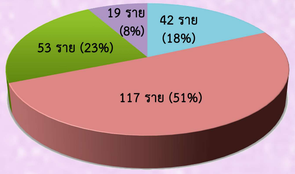

เกษตรกรที่ได้รับเมล็ดพันธุ์พระราชทาน

นายอดิศร หลงราม

อายุ 68 ปี เกษตรกรตัวอย่างตามแนวพระราชดำริในพื้นที่ที่มีพระราชดำริให้ดำเนินการ บ้านกำแพง หมู่ที่ 2 ตำบลละลุวอ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส มีสมาชิกในครัวเรือน 6 คน แรงงานภาคเกษตร 2 คน รายได้ พื้นที่ถือครองทั้งหมด 4 ไร่ ดำเนินการปลูกพืชผักหมุนเวียนและไม้ผลแบบผสมผสานบนพื้นที่ดินเปรี้ยวบนพื้นที่ขุดคู-ยกร่อง มีการเลี้ยงปศุสัตว์(ไค) จำนวน 2 ตัว ไก่พื้นเมือง 20 ตัว

เกษตรกรประสบปัญหาอุทกภัย ในปี 2562

ศพท. สนับสนุนเมล็ดพันธุ์

เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2562
- กระเจี๊ยบเขียว
- มะเขือเปราะ
- พริกชี
- ถั่วฝักยาว

ปรับปรุงบำรุงดินเปรี้ยว ส่งเสริมการเลี้ยงพืช

การดำเนินงาน

รายการ	เริ่มปลูก	เก็บเกี่ยว	ผลผลิต/รุ่น
กระเจี๊ยบเขียว	3 มี.ค. 63	27 เม.ย. 63	360
มะเขือเปราะ	17 มี.ค. 63	14 พ.ค. 63	270
พริกชี	7 ก.พ. 63	23 เม.ย. 63	600
ถั่วฝักยาว	25 ก.พ. 63	10 เม.ย. 63	660

บริโภคและแจกจ่ายเพื่อบ้าน 30% | จำหน่าย 65% | เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ 5%

จำหน่าย: ตลาดนัดชุมชน 35% | พ่อค้าคนกลาง 30%

ผลที่ได้รับ

- มีรายได้เพิ่มมากขึ้น 63,277 บาท/รุ่น
  - กระเจี๊ยบเขียว 7,020 บาท
  - มะเขือเปราะ 4,387 บาท
  - พริกชี 39,000 บาท
  - ถั่วฝักยาว 12,870 บาท
- เมล็ดพันธุ์คุณภาพดีตัดวงการผลกลุ่ม
- ลดต้นทุนการซื้อเมล็ดพันธุ์
- ลดรายจ่ายในครัวเรือน
- ผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาด

นายธีรพงษ์ ชาญแท้

อายุ 55 ปี เป็นเกษตรกรตัวอย่างตามแนวพระราชดำริพื้นที่ศูนย์สาขาที่ 4 บ้านโคกอิฐ-โคกโน หมู่ที่ 2 ตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส สมาชิกในครัวเรือน 3 คน แรงงานภาคเกษตร 2 พื้นที่ถือครองทั้งหมด 4 ไร่ โดยทำการปรับรูปแปลงนา ลักษณะที่ 2

เกษตรกรประสบปัญหาอุทกภัย ในปี 2562

ศพท. สนับสนุนเมล็ดพันธุ์

- พริกหยวก
- กระเจี๊ยบเขียว
- มะเขือเปราะ
- พริกชี
- ถั่วพู

ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน ส่งเสริมการปลูกพืชผสมผสาน

การดำเนินงาน

รายการ	เริ่มปลูก	เก็บเกี่ยว	ผลผลิต/รุ่น
มะเขือเปราะ	9 พ.ค. 63	30 มิ.ย. 63	360
ถั่วพู	16 มิ.ย. 63	14 ส.ค. 63	240
กระเจี๊ยบเขียว	4 ก.พ. 63	20 มี.ค. 63	480
พริกหยวก	8 ก.พ. 63	30 มี.ค. 63	360
พริกชี	18 ก.พ. 63	6 เม.ย. 63	720

บริโภคและแจกจ่ายเพื่อบ้าน 20% | จำหน่าย 75% | เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ 5%

จำหน่าย: พ่อค้าคนกลาง 75%

ผลที่ได้รับ

- มีรายได้เพิ่มมากขึ้น 96,750 บาท/รุ่น
  - มะเขือเปราะ 6,750 บาท
  - ถั่วพู 9,000 บาท
  - กระเจี๊ยบเขียว 10,800 บาท
  - พริกหยวก 16,200 บาท
  - พริกชี 54,000 บาท
- เมล็ดพันธุ์คุณภาพดีตัดวงการผลกลุ่ม
- ลดต้นทุนการซื้อเมล็ดพันธุ์
- ลดรายจ่ายในครัวเรือน
- ผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาด

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลละลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส โทรศัพท์ 0 7363 1033 , 0 7363 1038 www.pikunthong.com